

การพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวจัดเพื่อทำการเกษตรตามแนว “เกษตรทฤษฎีใหม่” ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

จากแนวพระราชดำริ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ซึ่งเป็นแนวทางในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ทรงพระราชทานขั้นตอนในการดำเนินการทฤษฎีใหม่ ดังนี้

ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่หนึ่ง เป็นวิธีปฏิบัติสำหรับเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินจำนวนน้อย หลักสำคัญคือให้เกษตรกรมีความพอเพียงสามารถเลี้ยงตัวเองได้ (Self sufficiency)

ในระดับชีวิตที่ประหยัดก่อน โดยจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยและทำกินอีกออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10

ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่สอง ให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ ร่วมกันดำเนินการเกี่ยวกับการผลิต การตลาด ความเป็นอยู่ สวัสดิการ และการศึกษา

ทฤษฎีใหม่ ขั้นที่สาม ติดต่องานประสานงานเพื่อจัดหาทุนหรือแหล่งเงิน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ทั้ง 3 ขั้นตอนของการทำเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ เพื่อต้องการให้ประชาชน พออยู่พอกิน สมควรแก่สภาพในระดับที่ประหยัด ไม่อดอยาก และเลี้ยงตัวเองได้ ในหน้าแล้งมีน้ำน้อย ก็สามารถนำน้ำที่เก็บไว้ในสระมาใช้ในการปลูกผักได้ โดยไม่ต้องเบียดเบียนระบบชลประทาน

“เกษตรทฤษฎีใหม่” แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วนในอัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 และดำเนินการจัดการดิน จัดการน้ำ และจัดการพืชให้เหมาะสม ดังนี้

พื้นที่ส่วนที่หนึ่ง (30 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่)

ขุดสระเก็บกักน้ำฝน เพื่อใช้เสริมใน การปลูกพืชในฤดูแล้ง และ/หรือเลี้ยงปลา ทว่าปูนพื้นดินบริเวณก้นบ่อ และพื้นที่รอบๆ บ่ออัตราระหว่าง 2-3 ตันต่อไร่ เพื่อแก้ความเป็นกรดของดิน ระบายน้ำในสระเพื่อล้างกรรอกจากดิน และปล่อยน้ำใหม่ เข้าไป ตรวจสอบค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของน้ำ ถ้า pH ต่ำกว่า 6 ควรใส่ปูนปรับสภาพน้ำด้วย ได้ใช้ ประโยชน์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ปลาตะกุงย ปลาไน ปลาใน ปลาทับทิม ปลาแรด และปลาตะเพียนขาว) รดต้นไม้ หรือผักที่ปลูกบนขอบบ่อ และสำรอน้ำไว้ใช้

ขุดสระเก็บกักน้ำฝนไว้ใช้ในฤดูแล้งและเลี้ยงปลา

ปลูกกระเทียม กล้าย มะม่วง บนขอบบ่อโดยปรับดินด้วยปูนและปุ๋ยอินทรีย์ ก่อนปลูกพืช สามารถเก็บผลผลิตขายได้ระยะยาว

พื้นที่ส่วนที่สอง (30 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่)

ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคก็นำไปจำหน่าย

- ยกร่องสูงสำหรับปลูกไม้ผล ปรับปรุงดินเฉพาะหลุม ด้วยปูนโดโลไมท์ อัตรา 3-5 กิโลกรัมต่อหลุมหมักไว้ 20 วัน ใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกหลุมละ 25 กิโลกรัม ก่อนปลูกไม้ผล
- ยกร่องต่ำสำหรับปลูกผัก ปรับปรุงดินด้วยปูนมาร์ลหรือปูนขาว อัตราตามความต้องการของดิน ทว่านั่วแปลง หมักไว้ 20 วัน ใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก 2-3

ดินต่อไร่ ปรับปรุงดินให้ร่วนซุย มีการระบายน้ำดีขึ้น ก่อนปลูกผัก
-ควบคุมระดับน้ำในร่องสวน ให้มีน้ำรั้งตลอดปี
- เลือกปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผักเศรษฐกิจที่ตลาดมีความต้องการสูง ขายได้ราคาดี เช่น กล้าย ส้มเขียวหวาน ละมุด กระเทียม สับปะรด กระเจี๊ยบเขียว หน่อไม้ฝรั่ง พริกชี้ฟ้า ผักหวาน เป็นต้น
- ทำคันดินล้อมรอบพื้นที่ปลูกพืช เพื่อป้องกันน้ำท่วม

พื้นที่ส่วนที่สอง ประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์นี้ ยกร่องปลูกไม้ผล และยกร่องปลูกผัก

พื้นที่ส่วนที่สอง (30 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่)

สำหรับปลูกข้าวในฤดูฝนหรือปลูกปีละ 2 ครั้งถ้าพื้นที่อยู่ในเขตชลประทาน

- ปรับปรุงดินด้วยวัสดุปูนมาร์ลในภาคกลางและภาคตะวันออก และหินปูนฝุ่นในภาคใต้ โดยหว่าน ปูนอัตราตามความต้องการของดิน หรือประมาณ 500 1,000 1,500 กิโลกรัมต่อไร่ ในดินเปรี้ยวจัด ที่มีความรุนแรงของกรดน้อย ปานกลางและสูงตามลำดับโคลกเคล้ากับดิน หมักไว้ 7 วัน จึงปลูกพืช
- ปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น โสนอัฟริกัน ถั่วพุ่มดำ ไก่กลบเป็นปุ๋ยพืชสด
- ปลูกข้าวพันธุ์ที่รัฐบาลแนะนำ เช่น ข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 สุพรรณบุรี 60 สุพรรณบุรี 90 และพันธุ์ กข 7 กข 21 กข 23 ฯลฯ
- ใส่ปุ๋ยเคมี อัตราที่เหมาะสมและฉีดพ่นปุ๋ยอินทรีย์ชนิดน้ำ อัตรา 20 ลิตรต่อไร่ 3 ครั้ง ที่ระยะข้าวอายุ 30 50 และ 60 วัน เจือจาง 1 :500
- หลีกเลี่ยงเกี่ยวข้าว ปลูกพืชตระกูลถั่วหมุนเวียน เช่น ถั่วเหลือง ถั่วพุ่มดำ หรือปลูกผักอายุสั้น เช่น

พื้นที่ส่วนที่สอง ประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์นี้ ปลูกข้าวและใช้หมุนเวียนปลูกพืชอื่น

พื้นที่ส่วนที่สาม (10 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่)

ปลูกสร้างที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ เช่น เป็ด ไก่ หมู และปลูกผักสวนครัว และโรงเรือนอื่นๆ เช่น การเพาะเห็ดฟาง เห็ดนางฟ้า เป็นต้น

พื้นที่ส่วนที่สาม แบ่งพื้นที่เลี้ยงสัตว์ (เช่น ไก่ หมู) เพาะเห็ด ปลูกพืชสวนครัว

การทำเกษตรตามแนว “เกษตรทฤษฎีใหม่” เกษตรกรสามารถแบ่งพื้นที่ปลูกพืชต่างๆ ในสัดส่วนที่แตกต่างจากที่กำหนด ขึ้นอยู่กับจำนวนพื้นที่ที่มีอยู่ความเหมาะสมและความต้องการของเกษตรกร เช่น พื้นที่อยู่ในเขตชลประทาน อาจลดสัดส่วนของสระน้ำลง และเพิ่มพื้นที่ปลูกข้าว หรือพื้นที่ยกร่องปลูกไม้ผลและพืชผักให้มากขึ้น เพื่อปลูกพืชให้ได้ผลผลิตสูงขึ้นตามความต้องการของตลาด

ติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ กลุ่มวิจัยและพัฒนาการจัดการดินเปรี้ยว สำนักวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน โทร. 0-2561-4516 แฟกซ์. 0-2561-4516